

**ВІЗУАЛЬНІСТЬ
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК**
матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРИ ЧЕРКАСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ЧЕРКАСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ

ВІЗУАЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНИХ ПРАКТИК

друга всеукраїнська
науково-практична конференція

13-14 жовтня
Черкаси 2011

ББК 8.667.1

УДК 130.2 : 7.01

Візуальність у контексті культурних практик.

**Матеріали другої Всеукраїнської науково-практичної конференції
(13-14 жовтня 2011 р.). – Черкаси, Брама-Україна, 2011. – 232 с.**

Збірник матеріалів другої Всеукраїнської конференції «Візуальність у контексті культурних практик» включає доповіді учасників конференції, які публікуються в авторській редакції. Дослідження візуальності у контексті культурних практик створює міждисциплінарне поле для діалогу культурологів, філософів, дизайнерів, музеєзнавців, що обумовлено необхідністю пошуку нових параметрів її вивчення в умовах інформаційної культури.

Редакційна колегія:

Говорун Дмитро Іванович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Черкаського національного університету ім. Богдана Хмельницького

Личкова Володимир Анатолійович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії та культурології Чернігівського державного педагогічного університету ім. Тараса Шевченка

Романенко Наталія Григорівна – доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри дизайну Черкаського державного технологічного університету

Пушкова Оксана Анатоліївна – кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, старший науковий співробітник відділу науково-освітньої роботи Черкаського обласного художнього музею

Гладун Ольга Дмитрівна – кандидат мистецтвознавства, доцент, директор Черкаського обласного художнього музею

Конференцію проведено у спільному форматі
з фестивалем сучасного мистецтва
і графічного дизайну «Три крапки»

ПРИЙОМИ ДИЗАЙНУ ІНТЕР'ЄРІВ ЗАКЛАДІВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ В НАЦІОНАЛЬНОМУ СТИЛІ

Гнатюк Ліля Романівна, кандидат архітектури, доцент кафедри комп'ютерних технологій дизайну Національного авіаційного університету;
Новік Ганна Володимирівна, магістр інституту аеропортів Національного авіаційного університету;

Особливістю сучасного світу є розширення міждержавних, міжетнічних, економічних, політичних, культурних зв'язків. Відбувається з одного боку процес глобалізації, з іншого – перетворювальні процеси у нашій державі приводять до поступового посилення інтересу до національної культури, національних особливостей. У таких умовах збільшення кількості закладів громадського харчування в національному стилі, які відображають національні культурні особливості, що втілюється в способі організації обслуговування та оформлення процесу харчування є актуальною тенденцією сучасного ресторанного бізнесу. Проблема полягає у використанні відповідних засобів дизайну при організації такого інтер'єру, що зберігав би національні риси, створював атмосферу суто національної гостинності і при цьому враховував би глобалізаційні впливи, відповідав сучасним світовим тенденціям.

Історії розвитку українського народного житла, давніх закладів гостинності присвячені численні наукові праці, монографії, ілюстративний матеріал. Етнографи, історики, мистецтвознавці досліджують українську хату як найважливіший компонент матеріальної і духовної культури народу. Проблеми організації інтер'єрів закладів громадського харчування висвітлені в праці В. Раннева, в на-

вчальному посібнику О. П. Олійник, В.Г. Чернявського, Л. Р. Гнатюк. Окремих моментів створення інтер'єрів в національному стилі торкаються професійні дизайнери та експерти з ресторанного бізнесу, опублікованих в спеціалізованих виданнях з дизайну та мистецтвознавства.

Але згадані вище автори не піднімають проблему організації сучасного інтер'єру закладів громадського харчування в національному стилі.

Мета публікації полягає у виявленні прийомів дизайну інтер'єру сучасних закладів громадського харчування в національному стилі.

У практиці реалізації завдання вирішення національного інтер'єру можна простежити різні підходи. Найпоширенішим напрямком є стилізація під старовину з застосуванням аутентичних предметів облаштування. Такий підхід вимагає від дизайнера глибокого знання традицій, звичаїв, стилістики, символіки та засобів формотворення свого народу, аби створюваний інтер'єр не викликав відчуття бутафорії.

Більшість закладів з етнічною специфікою використовують в оформленні свого інтер'єру риси, які були характерні для оздоблення історичних закладів гостинності – корчми, шинку, кнайпи чи колиби; або українського національного сільського житла – хати, подвір'я, заїзду. Але є і заклади, які апелюють до українського бароко, наприклад «Липський особняк», що позиціонує себе як ресторан «високої української кухні».

Корчми будувалися на чумацьких і торгових шляхах і були місцем зупинки для подорожуючих, місцем розваг, де торгували хмільними напоями. В окремих регіонах корчма називалась також «шинком», «корчмою-заїздом». Корчма найчастіше складалась з двох розділених частин: окремі приміщення для харчування та ночівлі [1]. Приміщення для харчування ще ділилося на дві частини: в одній розташовувався шинок з прилавками, в другій стояли масивні столи. Корчми із заїздами посередині фасадної стіни мали в'їзд у формі брами у коридор (підсіння), що проходив наскрізь через усю будівлю, з боків якого розташовувались кімнати для подорожніх, корчма і житло корчмара.

Інтер'єр української хати являв собою завершений твір мистецтва, побудований за законами краси й досконалості. Елементи оформлення площин, предметне наповнення були носіями оберегової символіки і виконували не тільки утилітарну та естетичну, але і символічну, і захисну функції. Внутрішня площа хати поділялася на робочу, обрядову і побутову [5]. Робоча площа – це піч, мисник, ложник; обрядова – стіл на покуті, що розміщувались по діагоналі від печі; побутова – це під або ліжко, скриня, коликса, ослони, лава. Стіни білилися і, як правило, розписувалися. Використання контрастних співвідношень елементів художньо-декоративного оздоблення давало можливість створювати максимально виразний естетичний образ. Двері, вікна, поріг, карниз печі, були покриті орнаментами з найчастіше рослинними мотивами червоного, синього і жовтого кольорів.

Традиційно для оздоблення використовували матеріали, які безпосередньо давала природа. Сьогодні, у зв'язку з наявністю сучасних будівельних матеріалів і технологій, простежується поширення нових декоративно-художніх прийомів: пластикація, фактура, різного виду штакатурки, гіпсова ліпнина тощо. Застосувати нові технології і не зруйнувати враження старовинного аутентичного інтер'єру – складна і актуальна задача для дизайнера, який використовує напрямок стилізації.

Планувальні рішення залежить від типологічного виду закладу і виду обслуговування, повинно враховувати сценарій відвідування. Співвідношення відкритих і закритих просторів, домінант та акцентів в інтер'єрі узгоджується з функцією і враховують етнічні особливості характеру планування [3].

Іншим підходом до національного інтер'єру є постмодерністське поєднання суто національних рис з цитатами із різних стилів та епох, відповідно до задуму дизайнера для створення яскравого театрального образу. Образ може мати кілька смислових шарів, гру асоціацій і орієнтований на його сприйняття відвідувачем як особистістю з її власним життєвим досвідом, складом відчуттів, асоціативним фондом і тому вимагає від нього певної підготовки і певної співтворчості з дизайнером. За допомогою такого підходу можна створити інтер'єр, який не втрачаючи національних рис, буде відноситися до ХХІ сторіччя, буде сучасним, а, отже, живим.

Створення інтер'єру закладу громадського харчування в національному стилі здійснюється завдяки застосуванню композиційних прийомів – поєднання об'єму і мас з площинами, що організують інтер'єр, використанням пропорційних співвідношень, ритмів, симетрії; вибором облаштування, меблів, посуду, матеріалів та елементів оздоблення з яскравими національними рисами – розписи, художній текстиль, художні вироби з кераміки, дерева, скла. Такі елементи можуть використовуватися з підкресленням їх функціонального призначення в традиційному інтер'єрі, або складати завершені композиції, не пов'язані безпосередньо з функцією предметів, а скеровані на підтримку художнього образу, створюваного дизайнером.

Окрім матеріальних компонентів важливе значення має освітлення, особливо баланс між природним та штучним видом. Стилізація під інтер'єр української хати вимагає багато природного світла для створення теплого, радісного відкритого емоційного забарвлення. Складна система, що створює різні режими декоративного освітлення, підтримає смислову гру в інтер'єрі у разі постмодерністського підходу.

Висновок. Гостинність, втіленням якої є заклади громадського харчування, є невід'ємною рисою українського національного характеру. Національні форми інтер'єрів таких закладів затребувані поки вони здатні образно виражати життя народу, задовольняти його естетичні потреби, а також сприяють посиленню туристичної привабливості країни. При розробці дизайн-концепції та оформленні закладів громадського харчування в національному стилі архітектурно-декоративні та дизайнерські прийоми необхідно поєднувати з іншими видами народного мистецтва – гончарством, ткацтвом, вишивкою, килимарством тощо, що розвиватиме художні та естетичні смаки населення.

Література:

1. Мальська М. П., Пандяк І. Г. *Готельний бізнес: Теорія та практика: Навчальний посібник.* – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 250 с.
2. *Основи дизайну інтер'єру: навч. посіб./* О. П. Олійник, Л.Р.Гнатюк, В.Г. Чернявський. – К.: НАУ, 2011.-228 с. : іл.
3. *Пошивайло О. Етнографія українського гончарства.* К., 1993.
4. *Рашев В.Р. Интерьер: учебное пособие для архит. спец. вузов.* – М.:1987. – 232 с.
5. *Фольклорні записи Марка Вовчка та Опанаса Марковича.* К., 1983